

Astrup Fearnley samlingen- dyret i kunsten

Lærerveiledning for DKS Oslo Grunnskolen

Forberedelse til besøket på Astrup Fearnley Museet:

Dyremotiver er kjent fra kunsthistorien og har hatt ulike funksjoner gjennom tidene. I museet møter vi alt fra ei ku delt i to, en hest i full galopp og en gullape. Vi ser på verk av kunstnere som Jeff Koons, Damien Hirst og Richard Prince og snakker om dyresymbolikk i samtidskunsten.

Forslag til forarbeid og lenker til aktuelle sider:

Før et besøk på Astrup Fearnley Museet er det fint å samtale om hva samtidskunst er. Utrykket samtidskunst benyttes om kunst fra 1945 til i dag, og viser kunstnere som ofte har et eksperimentelt uttrykk. Vedlagt ligger en link som forklarer postmodernisme med eksempler fra billedkunst fra Nasjonal digital læringsarena ndla.no: <http://ndla.no/nb/node/82932>

Dyr har ulik betydning i ulike kulturer og religioner. Diskuter med elevene hva ulik dyr kan symbolisere som ugle, hund, katt og due. Les mer om oldtidens dyresymbolikk i denne artikkelen fra Store norske leksikonet: <http://snl.no/dyresymbolikk>

Damien Hirst, *Mother and Child (Divided)* (1993)

Tidsløp for gjennomføringen: En gruppe per dag tirsdag – fredag Kl. 11.00-13.00.

10:30-11:00 Museet åpner 11:00 så det er mulig å låne undervisningsrommet til å spise lunch. Dette må avtales på forhånd.

11:00-12:00 Dialogbasert omvisning i samlingen hvor vi leter etter dyr i kunsten

12:00-13:00 kreativt verksted på undervisningsrommet, presentasjon av elevarbeid

Workshop:

Kunstneren Kristine Dragland utarbeider og leder et kreativt verksted som videreutvikler og fordypet utstillingens tematikk, hvor vi vil jobbe skulpturelt med sammensetninger av dyrene vi har møtt i museet for å skape nye fantasidyr.

Målsetting:

Målet er å motivere elevene til samtaler rundt kunstverkene og dermed lære mer om verdien av kreativ virksomhet og kunstneriske uttrykk. Møtet med samtidskunst vil kunne bidra til en høyere refleksjon rundt kunstens betydning i samfunnet og egen kreativ utfoldelse.

Vi benytter dialogbasert formidling med fokus på flerstemmighet, deltagelse og selvrefleksjon, slik beskrevet i boken *Dialogbasert formidling: Kunstmuseet som læringsrom* (2012) av Olga Dysthe, Nana Bernhardt og Line Esbjørn. De beskriver at dialog også kan omfatte korte skriveøvelser, samtaler ved kunstverk samt kreative workshop.

Vår formidlingsprofil er tilknytning til Kunnskapsløftet

I følge den generelle læreplanen for grunnskolen skal grunnleggende ferdigheter i faget Kunst og Håndverk omfatte:

- *Å kunne uttrykke seg muntlig* i kunst og håndverk om sitt eget og andres arbeid er en viktig del av faget. Samtalen kan føres på ulike nivåer, fra det beskrivende til det mer analyserende og vurderende. Muntlig ferdighet er også viktig i forbindelse med refleksjon over og vurdering av opplevelse, estetiske virkemidler og sammenheng.
- *Å kunne lese kunst* dreier seg blant annet om å kunne tolke tegn og symboler og å få inspirasjon til skapende arbeid.

Omviseren tilpasser omvisningen til de ulike alderstrinnene og legger mer vekt på sansing og undring med de yngste gruppene. Vi unngår kunstverk som kan oppfattes støtende.

Om enkelte av kunstnerne som vi skal bli mere kjent med:

Damien Hirst (f.1956) er en av kunstnere som har en spesiell posisjon i Astrup Fearnley Samlingen. Han ble født i Bristol, studerte ved Goldsmith's College i London, og var en nøkkelperson i Young British Art-fenomenet på slutten av 1980-tallet. Som en kommende og betydningsfull kunstner på den britiske kunstscenen fikk han sin første internasjonale anerkjennelse på Veneziabiennalen i 1993. Hirst arbeider parallelt med skulptur, installasjon og maleri. De to førstnevnte innebærer en tydelig manipulering av readymade-materialer, for eksempel objekter eller dyr, som blir fremstilt i omarbeidede tilstander. Han er blant annet kjent for verk med halverte sauer eller kyr i formalinfylte glasskap, så vel som for sin berømte hai. Ut over rent formale forhold handler Hirsts kunst om dypt symbolske og metafysiske spørsmål. Han har lenge vært fascinert av – og forfører publikum med – sine refleksjoner over døden: kadaveret av en ku; sommerfugler som objekter på lerreter, medisiner i sterile skap; et mylder av fluer på billedoverflater. Når sjokkvirkningene av utstillingene har lagt seg, har det som en gang ble vurdert som grotesk eller "dårlig smak" blitt gjentolket som en ny form for skjønnhet, til og med som noe sublimt.

Damien Hirst ble for alvor kjent i den internasjonale kunstverden da verket *Mother and Child (Divided)* ble presentert på Venezia-biennalen i 1993. Verket er en radikal revurdering av et klassisk motiv fra kunsthistorien. Hirst referer til Marcel Duchamps ideer om en sidestilling av kunst- og hverdagsobjektet, men han gjør dette på en måte som bringer inn helt nye og overraskende elementer. Hirsts originalitet ligger først og fremst i den våale bruken av de døde dyrene på en måte som både problematiserer vårt forhold til liv og død og samtidig vekker en rekke ulike assosiasjoner. Mor og barn-tematikken har vært behandlet av kunstnere i århundrer. Utgangspunktet for motivet har vært relatert til den kristne ikonografien, og fremstillingene har som regel antatt menneskelige proporsjoner. I denne installasjonen har Hirst overført motivet til dyreriket og slik satt det inn i en ny og større sammenheng.

Kua og kalven er begge delt over på midten og plassert i til sammen 4 tanker. Det er gjort for at man skal kunne gå mellom de ulike kroppsdelene og studere innsiden av dyrene omtrent på samme måte som man vil kunne gjøre i et naturhistorisk museum. Det har vært avgjørende for naturvitenskapen å dissekere døde dyr, og det er sosialt akseptert å forholde seg til innvoller i et vitenskapelig perspektiv. Men det distanserte naturvitenskapelige blikket blir forstyrret av den myke pelsen, øynene og tungen som stikker ut av kalvens munn. Mange opplever nettopp dette møtet mellom det døde og det livaktige dyret som problematisk, og verket aktualiserer dermed en rekke spørsmål knyttet til forholdet mellom natur og vitenskap, mennesker og dyr.

Jeff Koons (f.1955) kunstneriske intensjon er å utvikle Marcel Duchamps begrep om readymade. På mange måter ligger drivkraften i Koons' kunst i en fornyet overveielse av estetiske verdier, og å finne kunstnerisk verdi i det trivielle. Med sin serie fra slutten av 1980-tallet med tittelen "Banality", som inkluderer verket *Michael Jackson and Bubbles* (1988), forlot Koons appropriasjon av readymades til fordel for en mer generell tilegnelse av dekorative stiler. Han skapte for eksempel figurative objekter i tysk folkelig treskjærertradisjon og poselensskulpturer i italiensk barokk- og rokokko-stil. Slik omfavnet han en viss "kitsch"-smak som aldri har vært betraktet som akseptabel av kunstverden, og utforsket de "lavere" klassenes kulturelle preferanser. Fra starten av har Koons kunst egentlig lekt med ulike former for assemblage og collage. På 1990-tallet, med serier som "Celebration", "Easyfun", "Easyfun-Ethereal" og "Popeye", valgte han å bruke assemblagens veletablerte kunstneriske språk, ved først å lage kjempemessige malerier bestående av noen få objekter: nærbilder av et sprukket egg, en rosa sløyfe eller et tallerkensett, for eksempel. Disse maleriene er sterkt forbundet med Koons' skulpturer fra samme periode: kopier av badeleker av plast som er støpt i tung aluminium og deretter malt, og i noen tilfeller også kombinert med readymades.

Jeff Koons, *Michael Jackson and Bubbles* (1988)

I 1988 lagde Jeff Koons serien Banality, som består av store, fargerike gjenstander laget av porselen og tre. Denne serien var et viktig steg videre for Koons, som søkte et kunstnerisk språk som skulle kommunisere så bredt som mulig. For første gang gikk han bort fra den rene overføringsmetoden, eller appropriasjonen av eksisterende objekter. Ved hjelp av profesjonelle håndverkere skapte han i stedet skulpturer inspirert av forskjellige stilistiske og dekorative forbilder hentet fra populærkulturen. Koons har studert massekulturens ikonografi og materialbruk, og er fascinert av hvordan elementer fra barokk og rokokko har blitt til

gjenstand for borgerlig smak. Forgylt porselen, som lenge var forbeholdt de kongelige og aristokratiet, er i dag totalt demokratisert og benyttet til billig nips og masseproduserte pyntegjenstander. Skulpturen Michael Jackson and Bubbles, 1988 fremstiller derfor den berømte popstjernen som en gigantisk barokk nipsfigur i hvitt og forgylt porselen.

Jeff Koons ønsket å fremstille den eksentriske sangeren som et slags moderne ikon. Og han ville gjerne gjøre det på en måte som oppvurderte den amerikanske middelklassens estetiske smak. Forgylt porselen blir ikke lenger regnet som god smak, selv om dette lenge var noe som bare de kongelige og aristokratiet hadde råd til. I dag er slike objekter masseprodusert og har mistet sin opphøyde status. Ved å presentere popstjernen Michael Jackson som en enorm nipsfigur brøt Koons med smakskonvensjoner og tvang frem en debatt om kunstbegrepet. Jeff Koons har uttalt at han tror The Beatles ville laget Michael Jackson and Bubbles dersom de hadde vært skulptører. Og samtidig legger han til at ingen noensinne har anklaget The Beatles' musikk for ikke å være på et høyt nivå selv om den appellerer til et bredt publikum. Det er det samme han ønsker å oppnå med sine skulpturer.

Richard Prince (f.1949) fascinasjon for reklamebilder startet da han som fattig ung kunstner livnærte seg med å klippe ut artikler fra magasiner. Etter endt arbeid ble han sittende igjen med annonser og reklame. Bildene vekket både avsky og interesse, og han begynte å avfotografere dem. Etter hvert ble han kjent for sine repetitive billedserier hentet fra reklamer. I 1983 skapte han skandale i New Yorks kunstliv ved å stille ut et frivolt fotografi av den purunge Brooke Shields. Det utfordrende bildet spisset debatten om kunstverkets rolle i reproduksjonens tidsalder. I dag er han kanskje mest kjent for sine stereotype cowboybilder basert på Marlboro-reklamer.

Richard Princes bearbeiding av eksisterende bilder har gjort ham til en av de mest betydelige av 1980-tallets appropriasjonskunstnere. I dag er Prince kanskje mest kjent for sine stereotype cowboybilder. Bildene er tatt fra reklamer for det kjente sigarettfirmaet Marlboro. Marlboro bruker nettopp myten om det Ville Vesten og Cowboyen som selve inkarnasjonen av maskulinitet og individualisme for å selge sitt produkt. Prince har avfotografert bildene uten å ta med reklameteksten og noen av bildene er mindre utsnitt og detaljer fra større anlagte reklamer. Flere av bildene er med vilje forstørret opp slik at de får en kornete karakter. Dermed opphever Prince mytologien knyttet til cowboyen, hesten og handlingen i bildet. Cowboybildene tematiserer en symbolsk dimensjon knyttet opp mot kjente objekter og bilder. Ved å skape et nytt møte med disse kjente motivene legger Prince til rette for en diskusjon rundt vårt tvetydige forhold til virkelighet og sannhet.

Evaluering etter besøket

Vi minner om at lærerne også husker å evaluere besøket på Dks-sidene på Fronter.

For spørsmål kontakt Ida Sannes Hansen: i.sannes@fearnleys.no Tlf 22 93 60 47